

Тема: ПРАВА ДИТИНИ

Мета: дати уявлення про поняття «права і свободи дитини», види прав і свобод дитини, міжнародні документи з прав людини і прав дитини; розвивати вміння тлумачити поняття «права і свободи людини і дитини», описувати види прав і свобод дитини і наводити приклади; аналізувати зміст окремих статей, Конвенції ООН про права, конституції України, Загальної декларації прав людини; сприяти розвитку критичного мислення учнів, вихованню патріотичних почуттів, поваги до Конституції України, прав і обов'язків людини та громадянина; поширенню правової культури та освіченості в учнівському середовищі.

Завдання:

- дати визначення поняття «Права дитини»;
- проаналізувати Конвенцію ООН про права дитини;
- встановити, яким чином відбувається захист прав дитини.

Очікуваний результат:

Здобувачі освіти зможуть

- оперувати поняттям «Права дитини» та визначати, які права підпадають під це визначення;
- аналізувати документи, наводити приклади реалізації положень Конвенції про права дитини в сучасній Україні;
- застосовувати набуті знання в побуті.

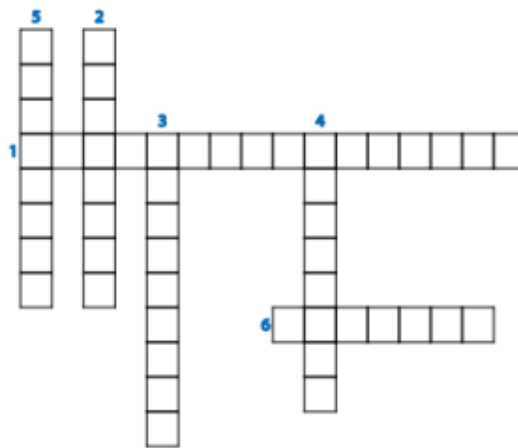
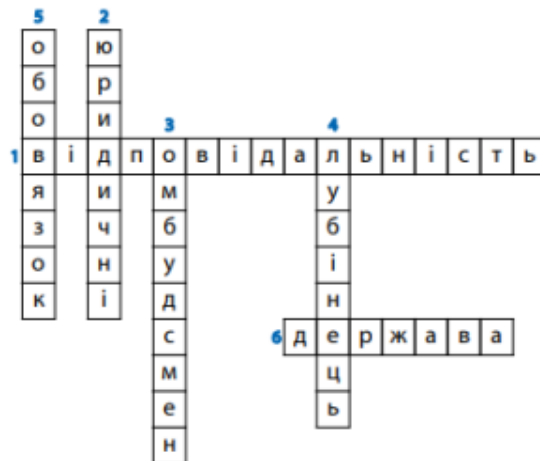
Основні терміни і поняття: «права дитини», «конвенція», «декларація», «ЮНІСЕФ».

:

Вчитель пропонує учням розв'язати кросворд згідно матеріалу попередньої теми.

По горизонталі: 1. Здатність суб'єкта (людини, групи людей чи організації) адекватно відповісти за те, що йому доручено або за те, що він взяв на себе сам. 6. Хто виступає гарантом прав і свобод, згідно Конституції України.

По вертикалі: 2. Держава надає соціально-економічні, політичні та... гарантії. 3. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (одним словом). 4. Прізвище особи, яка з 1 липня 2022 р. є омбудсменом в Україні. 5. Сукупність моральних зобов'язань людини перед іншими.

II. Актуалізація опорних знань та мотивація навчальної діяльності.

Метод «Прес»: «Навіщо дитині права?»

1. Позиція: Я вважаю, що...
2. Обґрунтування: Тому, що...
3. Докази: Наприклад...
4. Висновок: Отже (тому), я вважаю....

Учні по черговому висловлюють свої думки. Вчитель коригує і доповнює думки учнів.

III. Вивчення нового матеріалу.

1. Поняття «Права дитини».

Шлях до усвідомлення людством того, що дітям необхідний особливий захист, був тривалим. До середини XVIII ст. дітей сприймали як «маленьких дорослих», які від власне дорослих, крім розмірів, нічим не відрізняються,

але поряд із тим батько має майже необмежену владу над життям власних дітей. Уперше про фізичні, а головне, про психологічні відмінності дитини від дорослого широко заговорили у Франції та Англії у XVIII ст. До цього питання звернулися відомі тогочасні філософи, які обговорювали концепцію прав людини: Жан-Жак Руссо, Джон Локк, Мері Волстонкрафт. До кінця XIX ст. права дітей не були забезпечені. Дитяча праця на фабриках (заводах), шахтах була звичайним явищем у багатьох промислово розвинених країнах Європи та Америки. Діти працювали нарівні з дорослими до 14–18 годин на добу (іноді з 5–6-річного віку), причому їм платили за це в кілька разів менше, ніж дорослим. В 1924 р. у місті Женева було прийнято Декларацію прав дитини.

Права дитини – система можливостей, які необхідні особі для її комплексного та цілісного розвитку в умовах і відповідно до вимог середовища, беручи до уваги незрілість дитини.

Декларація – латинське слово, у перекладі означає «оголошення, заява» - це документ, у якому викладено основні принципи, офіційно проголошені державою, міжнародними та іншими організаціями, у якому визначено основні права кожної людини у світі й передбачено, що вони є основою свободи, справедливості й миру.

Одним із перших кроків Генеральної Асамблеї ООН щодо захисту прав дітей було створення в 1946 р. Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ). 20 листопада 1959 р. Генеральною Асамблеєю ООН було проголошено Декларацію прав дитини, що визначала принципи, за якими має функціонувати правовий захист дітей та дитинства.

Робота з документом.

Робота з документом на с. 33 підручника «Громадянська освіта» (10 клас, Гісем, Мартинюк). Прочитайте та дайте відповідь на питання:

1. Чи погоджуєтесь ви з принципами, наведеними в тексті?
2. Яких положень, на вашу думку, тут не вистачає?

В Україні дитина набуває прав поступово. Крім передбачених Конвенцією прав дитини, народившись, вона отримує право на громадянство, право жити й виховуватися в сім'ї, знати своїх батьків, отримувати від них захист своїх прав і законних інтересів.

ЮНІСЕФ - підрозділ ООН, який працює в понад 190 країнах і територіях світу заради захисту й підтримки дітей із моменту їх народження і до початку дорослого життя. Діяльність ЮНІСЕФ фінансується за рахунок

добровільних внесків фізичних осіб, підприємств, фондів та урядів. В Україні Представництво ЮНІСЕФ було відкрито в 1997 р.

2. Конвенція ООН про права дитини.

Конвенція – угода, міжнародний договір між державами з певних питань.

У 1989 р. в результаті подальшого осмислення прав дітей і переосмислення існуючих норм із цього питання ООН прийняла Конвенцію про права дитини, у 54 статтях якої викладені права, що належать кожній дитині без винятку. Конвенція ООН про права дитини – міжнародний правовий документ, що визначає права дітей у державах, які її ратифікували. У 1991 р. Україна приєдналася до Конвенції, а у 2001р. - прийняла закон «Про охорону дитинства». У 2003 та 2005 рр. відповідно Верховна Рада ратифікувала два факультативні протоколи до Конвенції: про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції та дитячої порнографії, щодо участі у збройних конфліктах.

Робота з документом.

Робота в групах.

Група 1: прочитавши документ, має визначити основні права дитини відповідно до наведеного документа.

Група 2: має навести приклади реалізації положень Конвенції про права дитини в сучасній Україні (назвати статтю та навести відповідний приклад до неї).

3. Захист прав дитини

ООН було розроблено цілу низку законодавчих актів, які забезпечують правовий захист дітей у різних ситуаціях. Україна, як й інші держави – члени ООН, приділяє багато уваги захисту прав дітей. Українське законодавство захищає права дитини за допомогою таких механізмів: Конституція України (ст. 24, 51, 52, 92); Сімейний кодекс України (глави 13, 14 та ін.); Цивільний кодекс України (ст. 295, 1261 та ін.); Закон України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей»; Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»; Закон України «Про охорону дитинства». Сімейний кодекс України передбачає, що у випадках порушення прав дитини її родичі, один із батьків, сама дитина можуть звернутися до органів опіки й піклування або до суду. Батьки або один із батьків, що порушують права дитини, можуть бути позбавлені батьківських прав. У 2010

р. у Верховній Раді України відбулися парламентські слухання на тему «Законодавче закріплення та реальний стан дотримання прав дитини в Україні». На них було визначено, що в Україні створено основні засади законодавчого забезпечення у сфері захисту прав дітей й визначено проблеми, яким необхідно приділити першочергову увагу. Це: висока дитяча смертність; рівень забезпечення охорони дитячого здоров'я; недоступність оздоровлення та відпочинку для всіх дітей.

IV. Закріплення вивченого матеріалу.

Метод «Справедливий суд». Робота в групах з використанням карток з ситуаціями.

Визначити чиї права порушено та яких обов'язків не отримано.

Ситуація 1

Хлопець не виконав домашнє завдання, за що отримав 2. Вдома, від батька дістав так, що опинився у лікарні.

Ситуація 2

На другий день посилає сина — меншого. Пас, пас хлопець козу аж до вечора та й став гонити додому. Тільки став до воріт доганяти, а дід став на воротях у червоних чоботях та й питається:

— Кізонько моя мила, кізонько моя люба! Чи ти пила, чи ти їла?

— Ні, дідусю, я не пила, я й не їла: тільки бігла через місточок та вхопила кленовий листочок, бігла через гребельку та вхопила водиці крапельку, — тільки пила, тільки й їла!

От дід і того сина прогнав...

Ситуація 3

Була собі на світі стара коза. Мала вона семеро маленьких козенят і любила їх так, як тільки може любити рідна мати. От якось надумала вона піти в ліс травички нарвати, діток нагодувати.

Покликала їх усіх та й каже:

- Дітоньки мої любі, я йду в ліс, а ви тут добре замкніться, вовка в хату не пускайте, бо як улізе, то всіх вас із кісточками поїсть. Цей душогубець ким завгодно прикинутись може, але ви його зразу впізнаєте: у нього товстий голос і чорні лапи.

Козенята загукали:

- Матусю, йди, не бійся за нас, ми будемо стерегтися!

Вовк поклав на вікно білу лапу, козенята повірили, що то справді прийшла матуся, та й відімкнули двері. Але то була не матуся, а вовк.

Козенятка перелякались та й ну ховатися!

Одне стрибнуло під стіл, друге під ліжко, третє в грубку, четверте в кухню, п'яте в шафу, шосте під умивальник, а сьоме сховалось у великому годиннику, що висів на стіні. Але вовк познаходив їх і недовго з ними панькався:

роззявив пащеку та й поковтав усіх, одного по одному. Пощастило тільки найменшому, що сховалося в годиннику: його вовк не знайшов.

Напхавши своє голодне чореву, вовк посунув надвір, на зелений моріжок, розлігся в холодочку під дубом та й заснув.

Ситуація 4

Отож мачуха й загадувала дівчині робити найбруднішу роботу в домі - мити посуд, прати одягу, прибирати кімнати. Спала дівчина аж під самісіньким дахом, на горищі, на блаґенькому солом'яникові, тоді як сестри її жили в розкішних покоях з м'якими постелями та дзеркалами, що в них бачили себе з голови до п'ят...

Вони кинулися їй до ніг і блага́ли вибачити за те, що зле з нею поводитись і кривдили її. Попелюшка підвела їх і сказала, що вибачає їм од щирого серця і просить наперед завжди її любити. Потім Попелюшку повезли до палацу, і принц побачив, що вона ще краща, ніж раніше. За кілька день відгуляли весілля. А Попелюшка, така ж добра, як і вродлива, взяла сестер у палац і незабаром видала їх заміж за двох молодих вельмож.

V. Підведення підсумків.

Захист прав дитини — неодмінна частина захисту прав людини. Невід'ємні права дитини перелічені в Конвенції про права дитини. Її принципи втілені в законодавстві країн, які ратифікували цю Конвенцію. Україна належить до них. У кожного з нас є права, і ми повинні добре знати їх та вміти ними користуватися. Але слід знати не лише свої права, а й обов'язки. Прагнучи відстояти свої права, не порушуйте права інших. Пам'ятайте, що незнання закону не звільняє вас від відповідальності за ваші вчинки, дії або бездіяльність.

VI. Домашнє завдання.

1. Опрацювати тему 4 другого розділу на с. 32-36 підручника «Громадянська освіта» (10 клас, Гісем).
2. Написати есе на тему «Права дитини в Україні: здобутки і проблеми».